

Foto: Heimtali looduse õpperada, R. Vaiksalu

tulenevalt on mets olnud pikka aega looduslikul arengul ning enamused mahalangenuid puid on bioloogilise mitmekesisuse soodustamiseks jäetud uuele eluringile. Õpperada on hea koht ka erinevate puiduseente tundmaõppimiseks. Alal on registreeritud surnud jalaka puidul kasvava I kaitsekategooria seeneliigi **roosa võrkheiniku** (*Rhodotus palmatus*) kasvukoht.

Haruldastest taimedest kasvab Heimtali õpperaja piirkonnas näiteks laialehine neiuvaip (*Epipactis helleborine*) ja suur käopõll (*Listera ovata*). Lehtpuutüvedel kasvab sammal – puhta õhu indikaatorliik, sulgjas õhik (*Neckera pennata*). Lindudest võib Heimtali salumetsas kohata erinevaid rähniliike ja kodukakku (*Strix aluco*). Mõisapark on elupaigaks ka nahkhiirtele.

Läbi aegade on kõvalehtpuude puit olnud väärtuslik materjal tööriistade, mööbli, relvade, sõiduvahendite, ravimite ja toidu valmistamisel. Eelkõige tamm, aga ka teised lehtpuud, on omanud tähtsat rolli meie esivanemate religioossetes tõekspidamistes.

KÜLASTAJA MEELESPEA

- Eramaal võid viibida päikesetõusust loojanguni, kui ei tekita kahju maavaldajale. Tarastatud/tähistatud eramaal liikumiseks vajad omaniku luba.
- Mootorsõiduki ja jalgratastega liikle ainult selleks ettenähtud teel ja pargi ainult parklas.
- Telkida ja lõket võid teha ainult selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohas. Tuleohtlikul ajal on lõkke tegemine keelatud, ka lõkkealustel.
- Kaitsealal võid korjata marju, seeni ja muid metsaande.
- Looduses liikudes hoia koer rihma otsas.
- Püüa tegutseda loodusesse jälgi jätmata.

Nähes looduse või külastusobjektide kahjustamist, teavita sellest keskkonnainspektsiooni tel 1313.

KAITSEALA VALITSEJA

Keskkonnaamet
Pärnu-Viljandi regioon
tel 435 5610
viljandi@keskkonnaamet.ee
www.keskkonnaamet.ee

KESKKONNAAMET

KAITSEALA KÜLASTUSE KORRALDAJA

RMK loodushoiuosakond
Kesk-Eesti piirkond
tel 513 2994
aimla.looduskeskus@rmk.ee
www.rmk.ee

Trükise koostajad: H.Lapp, M.Suurkask,
R.Vaiksalu

Esikaane foto: Heimtali Viinakööök,
L. Michelson
Küljendus: Akriibia OÜ
Trükk: Aktaprint AS

@Keskkonnaamet 2012

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

HEIMTALI looduse õpperada

Loodi looduspark

Foto: Salumets, A.Ader

HEIMTALI MÕIS JA MÕISAPARK

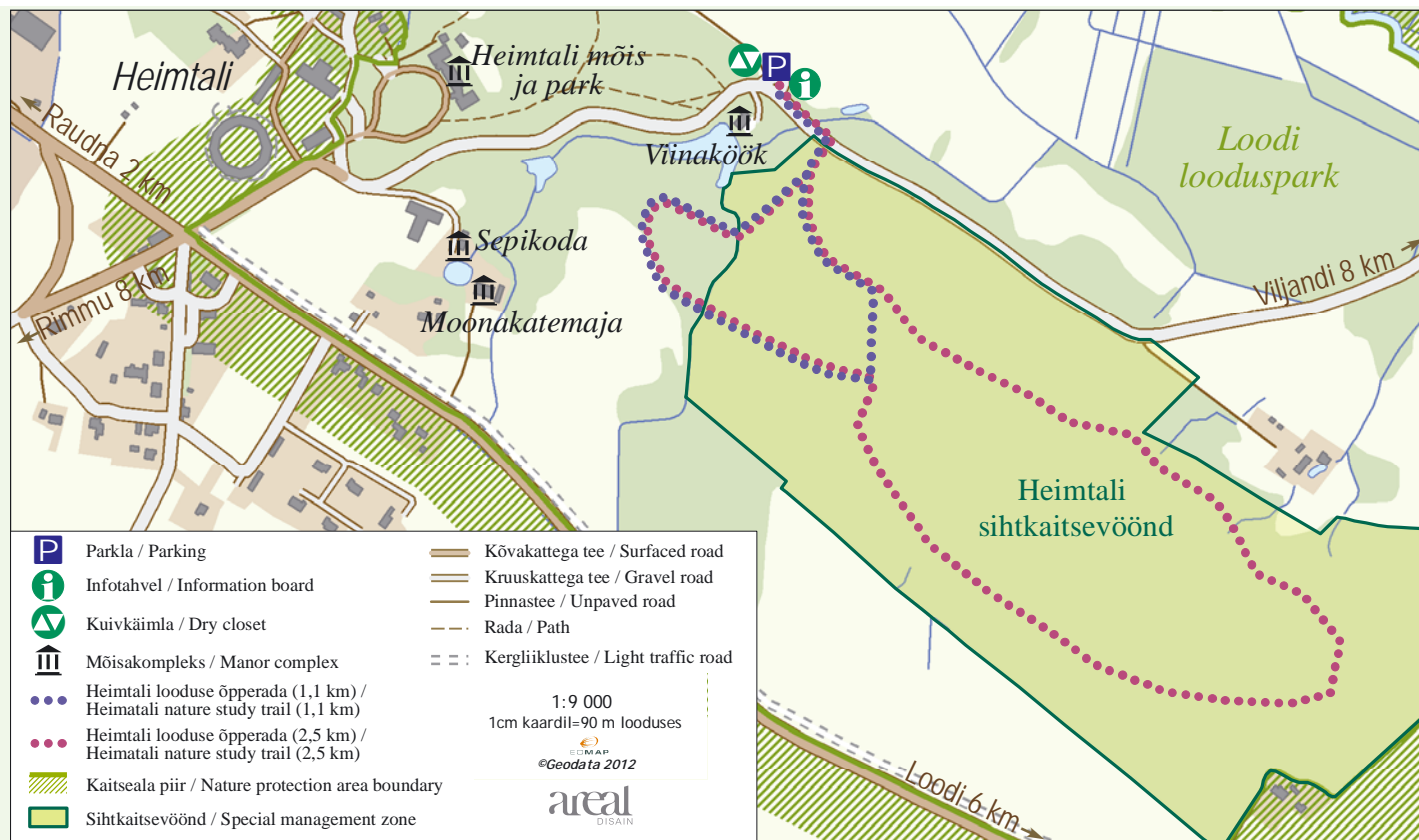
Heimtali mõisasüdamed moodustavad 19. sajandist pärit klassitsistlik peahoone, valitsejamaja, mõisa kelder, ait-kuivati, sepi-koda, moonakatemaja, ringtall ja orus asuv Viinakööök.

Mõisa peahoone on rajatud Peter Reinhold von Siversi poolt tema enda jooniste järgi ning valmis 1860. aastal. Alates 1932. aastast on peahoones asunud kool, praegu Heimtali Põhikool.

Mõisapark on rajatud 19. sajandi teisel poolel von Siversi suguvõsa poolt vabakujulisena. Pargi esiväljak on avar, ääristatud kaarja sissesõidutee ja üksikute puudegruppidega. Esiväljaku edelaosas olev kivirist oleval sinna paigaldatud tiiki uppunud mõisniku tütre mälestuseks. Mõisapargist suunduvad puiesteed Rimmu, Loodi ning Vardi poole.

Heimtali mõisakompleksi tuntuim hoone, maakivist nelja nurgatorniga (tõmbekorstnaga) **Viinakööök**, on tegutsenud juba 1856. aastast. 19. sajandi 60ndatel aastatel kohandati hoone meiereiks (juustukojaks), millena tegutses kuni 1938. aastani.

SALUMETS on Eestis suhteliselt haruldane, moodustades umbes 5% Eesti metsadest. Peamiselt levivad nad viljakal mullal, kus on hea veevarustus. Puu-, põõsa- ja rohurinne on liigirikas. Puuliikidest domineerivad tamm (*Quercus robur*), saar (*Fraxinus excelsior*), vaher (*Acer platanooides*) ja jalakas (*Ulmus glabra*). Alusmetsa moodustavad põhiliselt sarapuu (*Corylus avellana*), kuslapuu (*Lonicera xylosteum*) ja mage sõstar (*Ribes alpinum*). Õistaimedest on iseloomulikud varjutaluvad liigid, nagu näiteks ussilakk (*Paris quadrifolia*), harilik jänesekapsas (*Oxalis acetosella*) ja metspipar (*Asarum europaeum*).

HEIMTALI LOODUSE ÕPPERADA

Heimtali mõisa juurde kuuluvas metsapargis paiknev õpperada rajati 2003. aastal, eesmärgiga tutvustada Kesk-Eestis harva esinevat liigirikast salumetsa. Valida saab **kahe erineva pikkusega raja vahel, millest pikem on 2,5 km ja lühem 1,1 km**. Rajad algavad ja lõpevad mõisakompleksi koosseisu kuuluva Viinaköögi juures parklas. Mõõda oosi kulgeval õpperajal paiknevad kõvalehtpuid tutvustavad infotahvlid.

Võrreldes Lääne-Euroopaga kasvab kõvalehtpuid Eesti metsades vähem. Heimtali ürgoru nõlvadel on esindatud neist neli levinumat – **tamm, saar, vaher ja jalakas**. Üksikute gruppidega kasvavad oosil ja oosinõlvadel **pärnad** (*Tilia cordata*). Võõrpuuliikidest kõrguvad raja ääres nuld ning ebatsugad.

Oosinõlvad on allikalised, kohati paljandub punane liivakivi. Varjulisem ja niiskem orukliima on loonud soodsad kasvutingimused erinevatele sõnajalaliikidele. Kogu õpperada jätab veidi ürgse ja salapärase mulje, kuna maastiku eripärast ja ala kaitse-eesmärgist

Foto: Kodukakk, A. Ader